

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku S. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Legnicy
o zwrot nienależnie pobranych świadczeń,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 stycznia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu z dnia 20 stycznia 2015 r., sygn. akt III AUa 1331/14,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

**2. zasądza od wnioskodawcy S. G. na rzecz organu rentowego
kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 20 stycznia 2015 r. oddalił apelację wnioskodawcy S. G. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 3 czerwca 2014 r., którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy z dnia 6 lutego 2014 r., którymi organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury od dnia 29 października 2012 r. z uwagi na to, że wniosek o emeryturę wnioskodawca złożył dopiero w dniu 24 stycznia 2014 r. oraz zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 stycznia

2012 r. do 31 grudnia 2013 r. w kwocie 76.116,94 zł i odsetek za okres od 26 stycznia 2012 r. do 6 lutego 2014 r. w kwocie 10.529,54 zł.

Odnosnie decyzji dotyczącej zwrotu nienależnie pobranej emerytury Sąd Apelacyjny wskazał, że wcześniejszą emeryturę, wypłaconą w okresie od 1 marca 2009 r. do 31 grudnia 2013 r., przyznano wnioskodawcy w oparciu o przedstawione przez niego nieprawdziwe informacje co do zatrudnienia w okresie od 1 września 2008 r. do 9 kwietnia 2009 r. w E. Sp. z o.o. z siedzibą w G.. Zostało to stwierdzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Głogowie z dnia 20 sierpnia 2013 r., II K [...], uznającym wnioskodawcę za winnego wyłudzenia od ZUS świadczenia emerytalnego w okresie od 1 marca 2009 r. do 28 października 2012 r. w łącznej kwocie 131.037,34 zł, to jest popełnienia występku określonego w art. 286 § 1 k.k. Wyrokiem tym Sąd karny orzekł jednocześnie wobec wnioskodawcy środek karny w postaci obowiązku naprawienia w części szkody przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego ZUS kwoty 100.000 zł. W konsekwencji dokonania przez wnioskodawcę wpłaty zasądzonej kwoty, organ rentowy zaskarżoną decyzją właściwie rozliczył nienależnie pobrane świadczenie uznając, że do rozliczenia pozostała kwota 76.116,94 zł za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. to jest za okres dwóch lat od daty wstrzymania wypłaty świadczenia decyzją z dnia 10 stycznia 2014 r., a nie za okres pięcioletni, jak wynikałoby z twierdzeń zawartych w apelacji. Stosownie do art. 138 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2015 r., poz. 784 ze zm.) nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych za okres dłuższy niż 3 lata.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie wraz z poprzedzającym go wyrokiem i orzeczenie co do istoty sprawy oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, a to art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS „przez jego niezastosowanie, co spowodowało ustalenie, że organ rentowy zmieniając (w oparciu o te same dowody i niepojawienie się nowych okoliczności) decyzją z

dnia 6 lutego 2014 r. wcześniejszą swoją decyzję z dnia 15 stycznia 2014 r. (w zakresie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia) działał zgodnie z prawem”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie, czy dyspozycja art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dotyczy wyłącznie decyzji organu *stricte* przyznającej świadczenie emerytalne czy rentowe, czy też dotyczy wszelkich decyzji organu, mających związek z tymi świadczeniami, w tym także decyzji na podstawie, których organ żąda zwrotu świadczenia emerytalnego (czy rentowego).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że dopuszczalność wnoszenia skargi kasacyjnej jest ograniczona, co wynika z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania,

w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa, istotne zagadnienie prawne, jeżeli miałyby stanowić przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania po myśli art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinno występować w rozpoznawanej sprawie i powinno bezpośrednio wynikać z ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., III UK 161/10, LEX nr 1663708). Nie można natomiast rozpatrywać kwestii prawnej oderwanej od wyjaśnionego w sprawie stanu faktycznego. W postępowaniu kasacyjnym nie jest bowiem dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi, stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia - art. 398¹³ § 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a rozstrzygnięcie tego zagadnienia prawnego powinno mieć wpływ na wynik sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 2011 r., II PK 10/11, LEX nr 1646567; z dnia 27 marca 2008 r., III UK 123/07, LEX nr 461719; z dnia 18 stycznia 2008 r., II PK 276/07, LEX nr 442723; z dnia 9 lutego 2011 r., III SK 43/10, LEX nr 1238127). Ponadto, przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby

konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467).

Wymogów tych nie spełnia przedstawiony w skardze kasacyjnej problem, zatem nie można mu przypisać walorów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W szczególności należy wskazać, że sformułowany przez skarżącego problem odnosi się do art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który w istocie nie stanowił podstawy prawnej zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego. Stosownie do literalnego brzmienia tego przepisu, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Zatem cytowany art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS reguluje kwestie związane z ustaleniem prawa do świadczeń lub ich wysokości w razie zaistnienia wskazanych w nim okoliczności, nie zaś zwrotu nienależnego świadczenia będącego przedmiotem sprawy, w której wydano zaskarżone orzeczenie. Skarżący zdaje się mieć tego świadomość, skoro w apelacji nie zarzucił naruszenia tego przepisu, opierając ten środek zaskarżenia na zarzutach naruszenia art 138 ust. 4 tej ustawy oraz art 11, art. 233 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c.

I.n